

Asupra problemelor culturii Glina în nord-estul Olteniei

G.H. I. PETRE-GOVORA

Cercetările arheologice din nordul Olteniei permit în prezent să ne facem o imagine mai clară asupra procesului genezei primei sinteze a epocii bronzului din regiune care este cultura Glina.

Pentru perioada de tranziție, cultura Coțofeni este bine documentată prin locuiri de lungă durată și complexe mobile păstorești¹. Evoluția acestei culturi a fost împărțită până nu demult în trei faze (I — III)². La nivelul documentării actuale, cultura Coțofeni (faza III) din Oltenia, mai cunoaște încă o etapă : III a sau faza IV, documentată în punctele : Zdup³ și Cosota⁴, Ocele Mari și Căzănești-Rm. Vilcea.

Redăm aici ceramica dintr-un nivel de la Birsești care suprapune un nivel Coțofeni V (fig. 1/1, 2, 3, 4, 6 și fig. 2/2). Un fragment este decorat cu șnurul răsucit (fig. 2/2).

Un element caracteristic și de continuitate — ca și decorul cu șnurul — este și paharul tronconic, documentat, începînd cu faza Coțofeni II (Zdup). O formă mai evoluată a fost sesizată la Ocele Mari, Cosota și atribuită unei faze Coțofeni IV⁵. Paharul de la Cosota are bune analogii cu cel descoperit la Zăbala⁶ în mediul culturii Coțofeni din sud-estul Transilvaniei și încadrat unui orizont ce contribuie la formarea culturii Glina III Schneckenberg⁷. Documentarea arheologică actuală din Oltenia și Transilvania reflectă tocmai fenomenul contopirii fondului final Coțofeni cu elementele culturale sud-vestice, pătrunse, și formarea pe un spațiu destul de vast a complexului cultural Glina-Schneckenberg.

În zonă, prima sinteză a fondului local este reprezentată de cultura Glina, care se formează și evoluează pe parcursul a trei etape : a) timpurie, b) clasică și c) de tranziție spre începutul bronzului mijlociu. O subgrupă culturală o formează orizontul ceramicii striate și decorate pe marginea vaselor cu șiruri de găuri străpunse, iar pe partea inferioară a corpului unor vase, cu ornamente textile⁸.

Pentru lămurirea problemelor culturii Glina importante sînt descoperirile din așezarea Runcuri-Govora Sat, descoperită în 1963 ; în 1976, aici s-a executat un sondaj, cu care ocazie a fost descoperit și un mormînt de incineratie în „cistă”. În toamna anului 1977 s-au efectuat noi săpături arheologice pentru verificarea stratigrafiei așezării⁹. Ne referim acum numai la cercetările și prelucrarea materialelor arheologice descoperite de autor în 1976 și 1978.

Din punct de vedere stratigrafic, s-a constatat că după humusul actual urmează un nivel format din șisturi cu pietricele de culoare brună, în amestec cu cioburi, apoi umplutură cu cărbune, multă cenușă, chirpic, fragmente de vatră și foarte multe cioburi de culoare brun cenușie, cu slip subțire

¹ Gh. Petre, *Buridava*, 4, 1983, p. 9—26.

² Petre Roman, *Cultura Coțofeni*, București, 1976, p. 35 și urm.

³ Gh. Petre, *op. cit.*, p. 23 ; Idem, *Symposia Thracologica*, 1, Craiova, 1983, p. 3.

⁴ D. Berciu și colaboratorii, *Thraeco-Dacia*, 5, 1984, 1—2, p. 182.

⁵ *Ibidem*, p. 182, fig. 3/1.

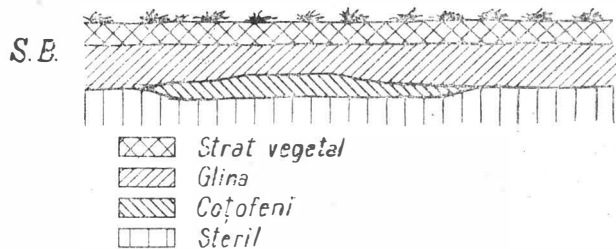
⁶ Szekely Zoltán, *SCIV*, 22, 1971, 3, p. 389, fig. 1/4.

⁷ *Ibidem*, p. 391.

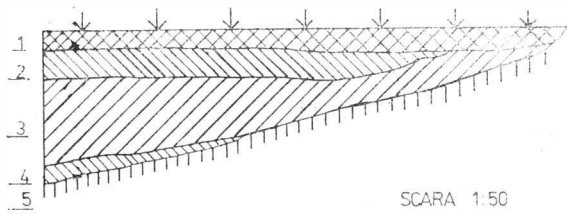
⁸ Gh. Petre, *Buridava*, 2, 1976, p. 16.

⁹ La aceste săpături a participat și Petre Roman de la Institutul de Arheologie, București. Materialele arheologice sînt depozitate la Muzeul Băile Govora.

din mil și argilă fină. Solul viu este format din loes galben, cu bolovani mari din stîncă de tuf dacitic (fig. 1/2). Baza mormintului¹⁰ se găsea la 1,75 m adîncime, urmele cinerare fiind depuse într-o urnă mare, caracteristică culturii Glina, așezată cu gura în jos. Din observațiile făcute în teren se poate afirma că mormintul zăcea pe un strat de pămînt nivelat.

RUNCURI (schiță profil)

LEGENDA

1. HUMUS ACTUAL.
2. ȘISTURI CU PIETRIȘTE DE CULOARE BRUNĂ ȘI CU CIOBURI.
3. UMPLUTURĂ CU CĂRBUNE, CENUȘĂ ȘI CHIRPIC, FRAGMENTE VATRĂ ȘI FOARTE MULTE CIOBURI CULOARE BRUN CENUȘIE.
4. MIL ȘI ARGILĂ FINĂ.
5. LOES GALBEN MURDAR (SOL VIU) CU PIETRE (BOLOVANI) ȘI STÎNCĂ DE TUF DACITIC.

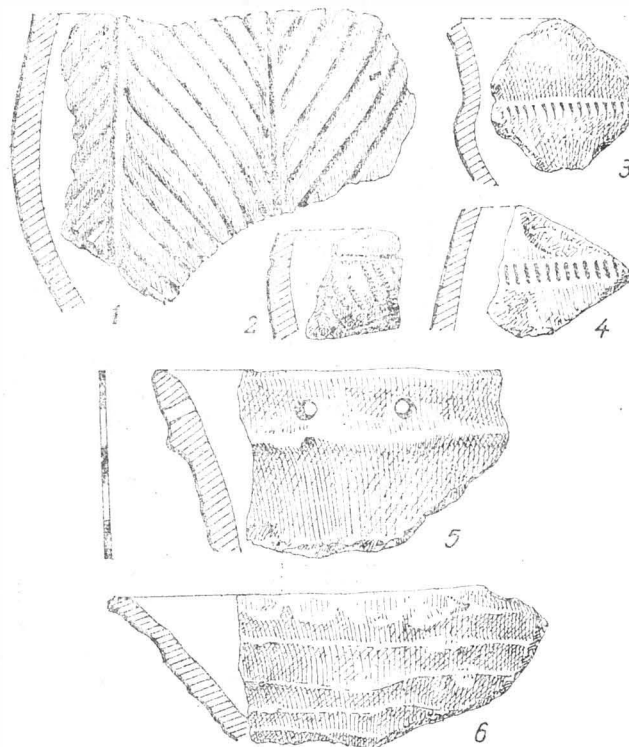

Fig. 1. Profil stratigrafic; 1 Birsești; 2 Runcuri.

Fig. 2. Birsești 1—6 ceramică Coțofeni V.

Din prelucrarea unui bogat material arheologic, se poate deduce că evoluția culturii Glina de la Runcuri are trei etape. Ceramica din prima etapă se poate împărți în două grupe: de uz comun și fină. Pasta ceramicii de uz comun conține în amestec nisip, pietrișele și paiete de mică. Din această categorie amintim vase cu fundul plat (fig. 3/3,) formă tronconică, marginea crestată și decorată cu găuri-butoni (fig. 3/2). Aceste vase reprezintă o formă evoluată din seria paharelor tronconice ale Culturii Coțofeni IV și V, care face legătura directă cu etapa de formare a culturii Glina. Astfel de forme sînt semnalate și în săpăturile de la Ocnița¹¹. Un fragment aparține unui mare vas (fig. 3/8), ornamentat cu sănțuiri neregulate, avînd analogii cu cel de la fig. 2/1 descoperit la Birsești, în nivel Coțofeni V. Un fragment de vas de provizii cu pereții înalți, ușor curbați, gura în formă de pilnie, decorat sub margine cu găuri-butoni, asociate cu impresiuni digitale, poartă proeminente-apucători de tip Coțofeni (fig. 3/1).

Pasta ceramicii din grupa a doua conține nisip mărunț, multe paiete de mică, cu sau fără cioburi pisate, ardere puternică, uniformă în spărțură, strat negru, cu nuanțe brune, slip negru-

¹⁰ La dezvelirea cistei a luat parte și Gh. Bichir, aflat pe șantierul arheologic Stolniceni, cu care ocazie s-a întocmit și o schiță stratigrafică. Îi mulțumim și pe această cale.

¹¹ D. Berciu și colab. Thraco-Dacica, 5, 1984, p. 182, fig. 3/1.

cenușiu pe ambele părți, unele forme și tehnica fiind similare ceramicii fine a culturii Cernavoda II¹². Alte fragmente sînt din pastă cu nisip fin, cioburi pisate foarte mărunt, în spărtură două straturi : unul cărămiziu-deschis în exterior și celălalt cenușiu-deschis, amintind tehnica Coțofeni.

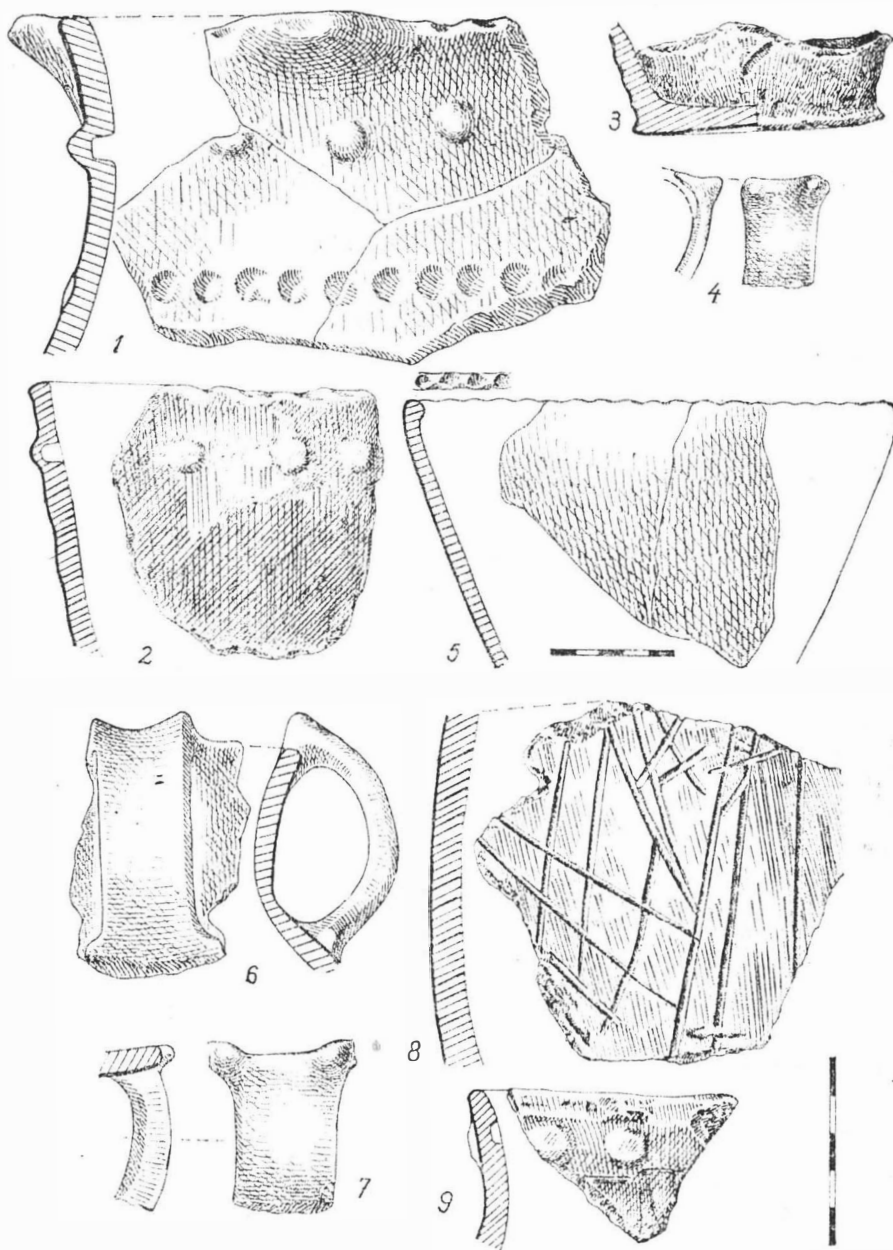

Fig. 3. 1—8 Runcuri. Ceramică, etapa I; 9 Ocnîța. Fragment ceramic.

Ca forme ceramice deosebin : strachina cu fundul aproape oval, marginea arcuită în afară, din pastă foarte fină, de culoare neagră-cenușie în exterior, avînd ca ornament de-a lungul zonei de contact a buzei cu corpul o bandă incizată adînc și apoi hașurată și încrustată cu materie făinoasă

¹² D. Berciu, Seb. Morintz, P. Roman, SCIVA, 24, 1973, 3, p. 377 și urm.

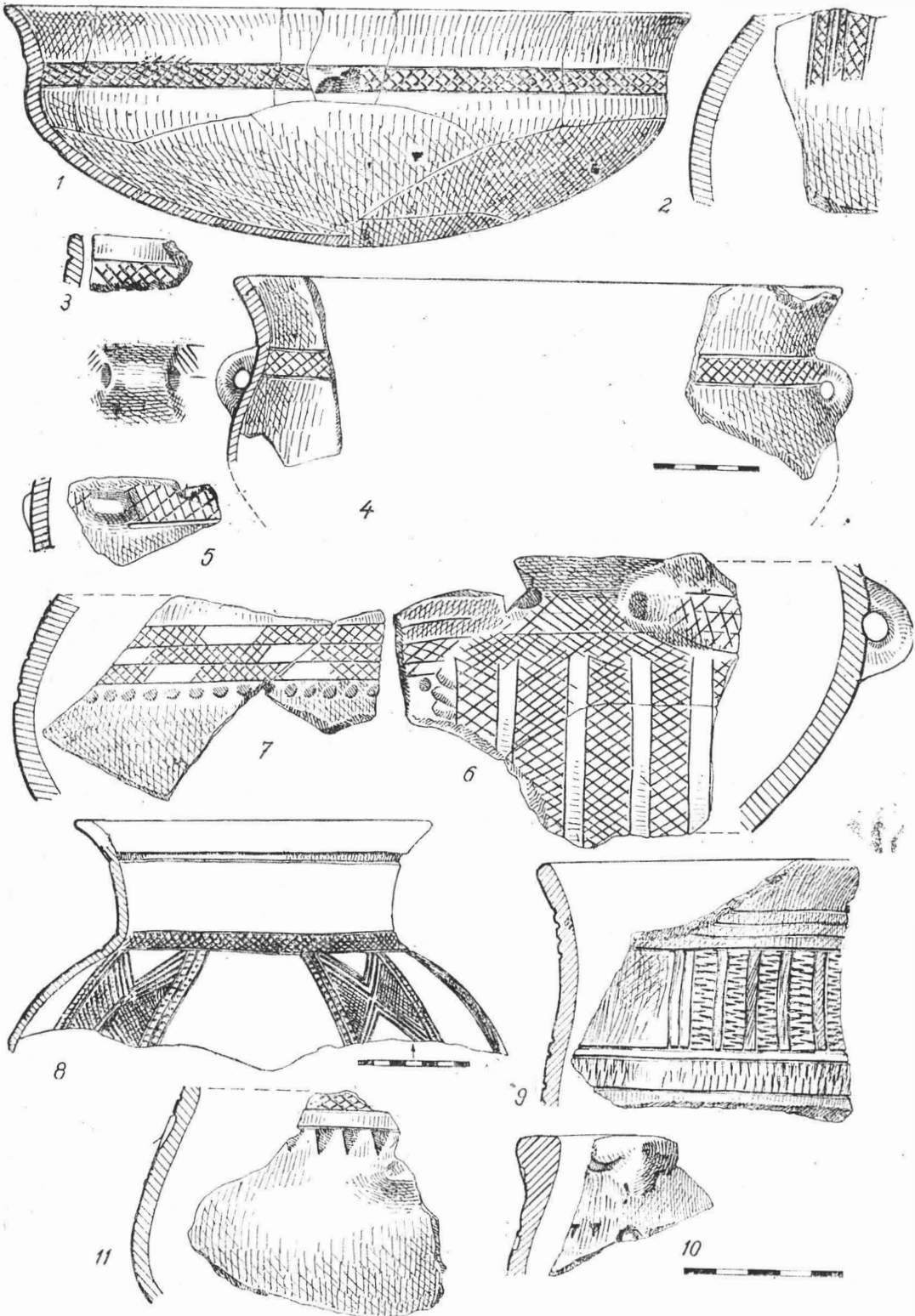

Fig. 4. 1—11 Runcuri. Ceramică, etapa I.

albă. Pe bandă se află un buton organic (fig. 4/1). Pe gîtul unui vas (fig. 4/9) sînt benzi verticale, lăsate în relief care se apropie de tehnica ornamentală a motivelor în zig-gaz din cultura Vučedol¹³. Un profil de vas redă forma unei amfore cu toartă tubulară prelungită în ambele părți; motivul decorativ îl formează benzile incizate și paralele, hașurate și incrustate cu materie făinoasă albă sau roșie (fig. 4/6). Tehnică, profil și ornamente de felul acesta sînt cunoscute în cultura Coțofeni. Notăm de asemenea și vasele cu gura larg deschisă și marginea arcuită în afară, care amintesc decorul Coțofeni și profilul Glina. Un fragment din partea superioară a unui vas cu profil piriform, are pe gît un motiv decorativ în formă de friză, cu metope formate din cinci benzi verticale și paralele incizate cu o ustensilă avînd virful triunghiular. Metopa este delimitată pe laturi de două linii paralele (fig. 4/8). Un fragment de buză de vas, cu gît cilindric, are o adîncitură trunghiulară (colțar) pe buză (fig. 4/10). Motivele ce delimitează sau încadrează frize sau metope ornamentale sînt frecvente în cultura Coțofeni¹⁴, ca și în Glina — Schneckenberg¹⁵.

Torțile „ansa lunată” din complexul Runcuri (fig. 3/4, 6, 7) au perfecte analogii în cultura Coțofeni¹⁶, în Cernavoda II¹⁷ și în cultura Baden.

Etapa a doua evoluează în contextul fazei de deplină maturitate a culturii Glina, în care se încadrează și mormîntul în cistă (fig. 5/4). Cutia de piatră ce proteja urna avea forma unui trunchi de con cu dimensiunile: baza 0,60 m, mijlocul 0,45 m și partea de sus 0,42 m. Pietrele ce formau cutia erau lipite de urnă, ca și lespedeaa acoperișului. În schimb, cele de pe latura de vest și nord-vest, se aflau la o distanță de circa 10 cm. Urna era sfărîmată din cauza tasării pămîntului. În conținutul ei se observau bucăți de cărbune, cenușă și oase calcinate. La circa 5 cm de bază, urna are o perforare circulară, făcută cu o ustensilă dură, după arderea vasului, care stă în legătură cu „fereastra sufletului”.

În locul amplasării mormîntului, stratul de cultură continua încă pe o adîncime de 0,60 m. La circa 8 cm sub urnă s-a găsit o greutate de război piramidală. Din stratul de cultură s-au mai recuperat: un cuțit curb (*Krummesser*) (fig. 7/8), o lingură din lut (fig. 6/7), miniaturi de roți de car (fig. 6/8), topoare din rocă dură, două rișnițe portative și o daltă din os (fig. 6/6).

Mormîntul are strînse analogii cu mormintele în cutie de piatră din sud-estul Transilvaniei cu ritual asemănător variantei Schneckenberg B, de înhumatie¹⁸, cu mormintele săpate în stîncă de la Năeni (înhumatie și incineratie)¹⁹ și cu mormintele descoperite în nordul Munteniei²⁰. O legătură crenologică și culturală se poate face cu mormintele tumulare de la Verbița, datorită castronelor cu corpul bombat, torți tubulare și ornamente cu grupe simetrice de butoni.

Castronul citat de la Runcuri (fig. 5/5)²¹ și publicat²² este însă o formă mai evoluată față de castronul de la Verbița²³ și în acest caz, mormintele de la Verbița ar putea fi anterioare etapei a doua Runcuri și posterioare mormintelor de la Milostea. Orizontul Verbița a fost considerat un orizont proto-Glina, în care se sesizează acțiunea factorului răsăritean și nord-estic²⁴, iar după recente descoperiri aceste descoperiri ar putea aparține ultimei faze a culturii Glina (faza IV)²⁵.

În ceramica etapei a doua se deosebesc două categorii: grosieră și fină. Pasta primei categorii conține în amestec nisip, pietricele cu bobul mare și paiete de mică; arderea a fost puternică, pereții sînt subțiri, cu urme de slip. Ca forme, amintim vasele mari, de provizii, din grupa cărora face parte și urna mormîntului, decorată sub buză cu șiruri de găuri butoni, iar pe diametrul maxim, aplicații de briuri alveolate (fig. 5/1).

Ceramica fină are ca degresant nisip fin, rar pietricele și paiete de mică, slip brun-negricios lustruit puternic. O subgrupă a ceramicii fine are ca degresant cioburi pisate, tehnică cunoscută în cultura Cernavoda II²⁶, a mormintelor tumulare presărate cu ocră roșu²⁷, precum și în așezările

¹³ R. R. Schmidt, *Die Burg Vučedol*, Zagreb, 1954, p. 15, fig. 14/2.

¹⁴ P. Roman, *op. cit.*, p. 27.

¹⁵ Vl. Dumitrescu, *Arta preistorică în România*, București, 1974, p. 281, fig. 295/7.

¹⁶ P. Roman, *op. cit.*, p. 24, pl. 35/16, 19.

¹⁷ D. Berciu, Seb. Morintz, P. Roman, *op. cit.*, p. 385, pl. 3/3.

¹⁸ A. Prox, *Die Schneckenberg Kultur*, Brașov, 1941, p. 7 și urm., pl. 28.

¹⁹ A. Vulpe, Vasile Drimboceanu, *SCIVA*, 32, 1981, 2, p. 175-182.

²⁰ Seb. Morintz, inedite, comunicare.

²¹ D. Berciu, P. Roman, *Thraco-Dacica*, 5, 1984, p. 19, nota 33.

²² P. Roman, *SCIVA*, 36, 1985, 4, p. 282, fig. 5/1. S-a acceptat de autor ca publicarea să fie făcută numai în colaborare.

²³ D. Berciu, P. Roman, *op. cit.*, fig. 2/2.

²⁴ D. Berciu, *Contribuții...*, p. 150.

²⁵ D. Berciu, P. Roman, *Thraco-Dacica*, 5, 1984, p. 19.

²⁶ D. Berciu, Seb. Morintz, P. Roman, *SCIVA*, 24, 1973,

3, p. 378.

²⁷ M. Dinu, *Materialc*, 1, 1959, p. 251.

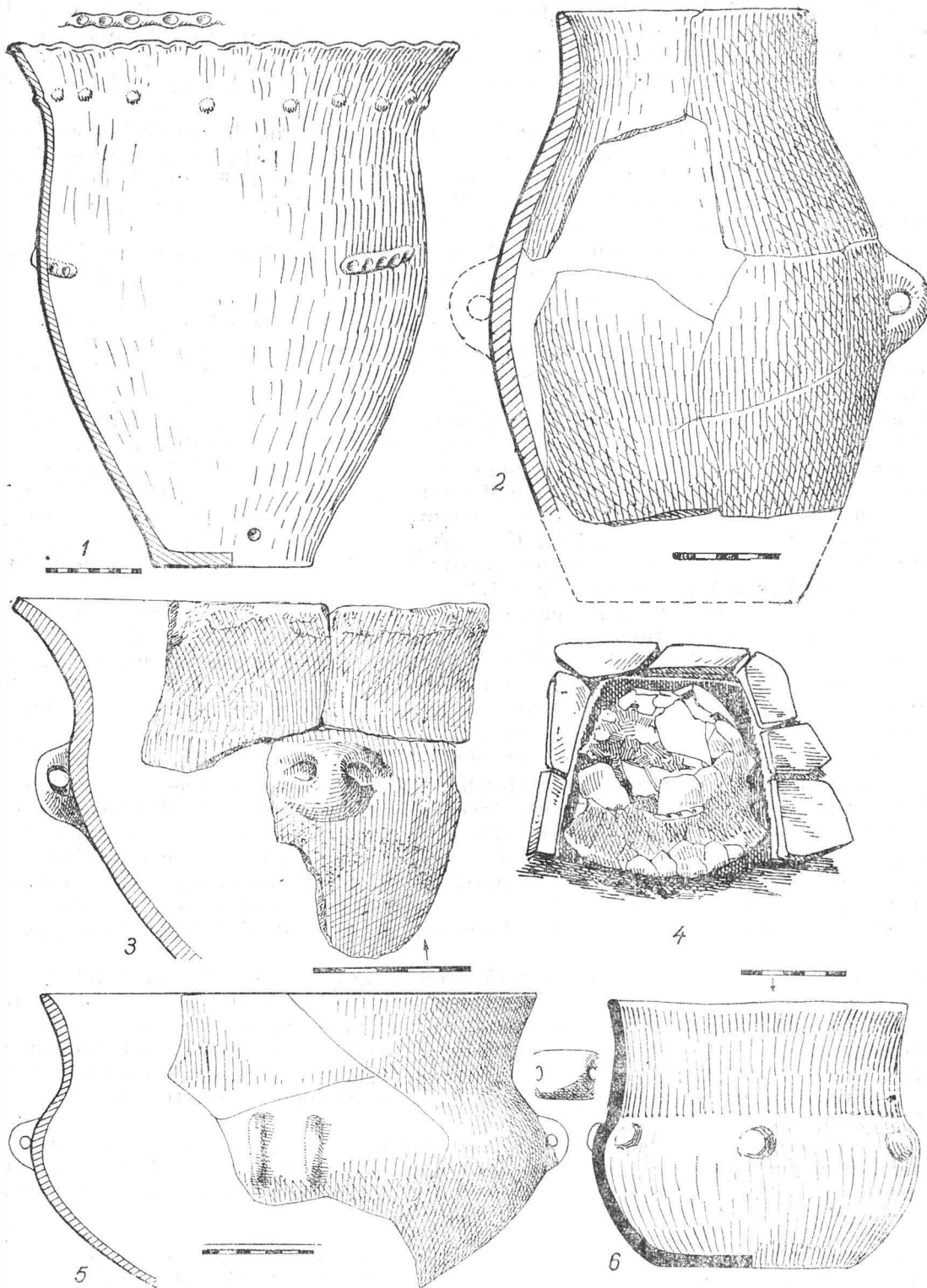

Fig. 5. — 1 — 3, 5, 6, Runcuri. Ceramică, etapa II; 4 Runcuri. Mormintul „cistă”.

de tip Horodiștea-Foltești ²⁸. Din inventarul ceramic fac parte și castroane adinci și străchini (fig. 5/3, 5; 6/3, 4, 5) cu corpul mai mult sau mai puțin bombat buza trompetiformă, avînd pe umăr cite doi butoni sau grupe de cite două reliefuri verticale (fig. 5/5). Torțile sînt tubulare (fig. 5/5; 6/5) sau în formă de „urechiușă” (fig. 5/3). Uneori partea de jos a torților se prelungește în formă de „cîrlionț” (fig. 6/4, 5).

Din aria de formare a culturii Glina amintim aci și un castron descoperit în complexul arheologic Cetățuia-Rm. Vilcea ²⁹ decorat cu o grupă din doi butoni (fig. 5/3). Grupa castroanelor are analogii în unele exemplare din aria de răspîndire a culturii Cernavodă II ³⁰, cu cele de la Glina ³¹, cu exemplarul de la Odaia Turcului ³² și Branș ³³. Din punct de vedere tehnic, castroanele de la Runcuri reprezintă probabil o dezvoltare a orizontului Verbița.

În *etapa a treia* se întîlnește o grupă ceramică semifină (fig. 7/2, 3, 9), în pastă cu nisip și pietricele, cioburi pisate și paiete de mică. Ceramica fină este mai numeroasă cantitativ, avînd în amestec nisip foarte fin, rar pietricele mărunte și paiete de mică.

Repertoriul formelor se compune din vase-borcan cu deschidere largă, decorate pe buză cu găuri perforate (fig. 7/2) sau cu alveole întretăiate de butoni (fig. 7/3); castronul cu două torți, avînd secțiunea rotundă și marginea îngroșată (fig. 7/11); o serie de căni cu gîtul înalt, marginea arcuită spre exterior și torți cu bandă lată (fig. 7/5, 6) sau fixate sub buză (fig. 7/4). Uneori toarta prezintă la bază prelungiri în relief în abele părți (fig. 7/12). Cana cu corpul zvelt, gîtul înalt și toarta în bandă lată (fig. 7/10) provine din așezarea de tip Glina de la Cetățuia-Rm. Vilcea.

Un fragment din partea superioară a unui vas ce redă profilul unei forme sferice, lucrat din pastă în amestec cu nisip fin, pietricele și multă mică, pereții aspri la pipăit, de culoare cenușie-deschisă, strat exterior cenușiu-marونیu, în spărtură cenușiu-deschis, este decorat cu șanțulețe late. Marginea este ușor îngroșată (fig. 7/9). Un alt fragment redă profilul unui castron cu gît scurt, delimitat de corp printr-o linie incizată orizontală (fig. 7/1). Străchinile au profile cu deschiderea, largă marginea evazată și corpul ușor arcuit (fig. 8/1, 2).

Ceramica etapei a III-a de la Runcuri se întrepătrunde cu ceramica etapei Birsești II și face legătura directă cu faza I de formare a culturii Verbicioara din nordul Olteniei.

Cît privește complexul arheologic Birsești acesta a fost semnalat de noi cu altă ocazie ³⁴. El se găsește la circa 4 km nord-est de punctul Runcuri și a fost descoperit în anul 1974. Din punct de vedere stratigrafic s-a constatat o continuitate aici a culturilor Coțofeni, etapa a V-a, Glina și Verbicioara, faza I și II. Cultura Glina este documentată în această așezare prin materiale din etapa clasică și de tranziție spre începutul bronzului mijlociu.

În etapa de deplină maturitate a culturii Glina de la Birsești, se întîlnește categoria ceramică a cărei tehnică, tipologie și ornamentare se încadrează în caracteristicile culturii Glina-Schneckenberg B. Remarcăm tipul vasului mare de provizii din pastă grosieră, cu gîtul înalt, marginea bandată în formă de guler, ornamentată cu briu alveolat sau crestat, uneori întretăiat de proeminențe alungite, pe care s-au executat găuri străpunse, dispuse în șir (fig. 6/1, 2). Reține atenția prezența ornamentului șnurat dispus pe gîtul unor vase-pahar, asociat cu decorul găurilor-buton sau străpunse (fig. 6/10). Ornamentul a fost semnalat de noi și cu altă ocazie ³⁵ și amintește de tehnica decorativă a culturii Coțofeni.

Etapa Birsești II este bine reprezentată printr-o grupă ceramică a cărei tehnică, forme și ornamente indică procesul de formare a culturii Verbicioara și pe fondul local al culturii Glina.

Ceramica de uz comun conține ca degresant nisip cu multe pietricele de diferite mărimi, pînă la bobul de orez, cioburi pisate și paiete de mică. Din grupă fac parte vasele mari de provizii (fig. 9/11), oala (fig. 9/5), castronul (fig. 8/4, 11, 13; 9/8) și ceașca cu toartă lată supraînălțată (fig. 9/14). Briul crestat sau alveolat dispus pe marginea vaselor își găsește analogii în așezarea eponimă de la Verbicioara ³⁶ și Zclup-Ocnele Mari ³⁷.

Grupa ceramică fină a etapei Birsești II, mai numeroasă și mai diversificată ca forme, prezintă aceeași tehnică de prelucrare a pastei ca și aceea din grupa ceramică a etapei Runcuri III. Ca forme distingem castroanele cu corpul arcuit, gîtul scurt și delimitat de o ușoară adîncitură (fig. 8/3, 5, 9,

²⁸ *Ibidem*, p. 254.

²⁹ Gh. Petre, A. Dumitrașcu, inedit.

³⁰ D. Berciu, Seb. Morintz, P. Roman, *op. cit.*, p. 395.

³¹ I. Nestor, *Dacia*, 3-4, 1933, p. 241, fig. 7/14.

³² Ersilia Tudor, *Dacia*, N. S., 26, 1982, fig. 4/3. 4.

³³ A. Ulanici, *Cerc. arh.*, 4, 1976, p. 55, fig. 13/4.

³⁴ Gh. Petre, Buridava, 2, 1976, p. 14.

³⁵ *Idem*, SCIVA, 36, 1985, 4, p. 347, fig. 2/3.

³⁶ D. Berciu, *Dacia*, N. S., 5, 1961, p. 140, pl. 2/3; 3/3.

³⁷ Gh. Petre, Buridava, 2, 1976, p. 17, fig. 8/19.

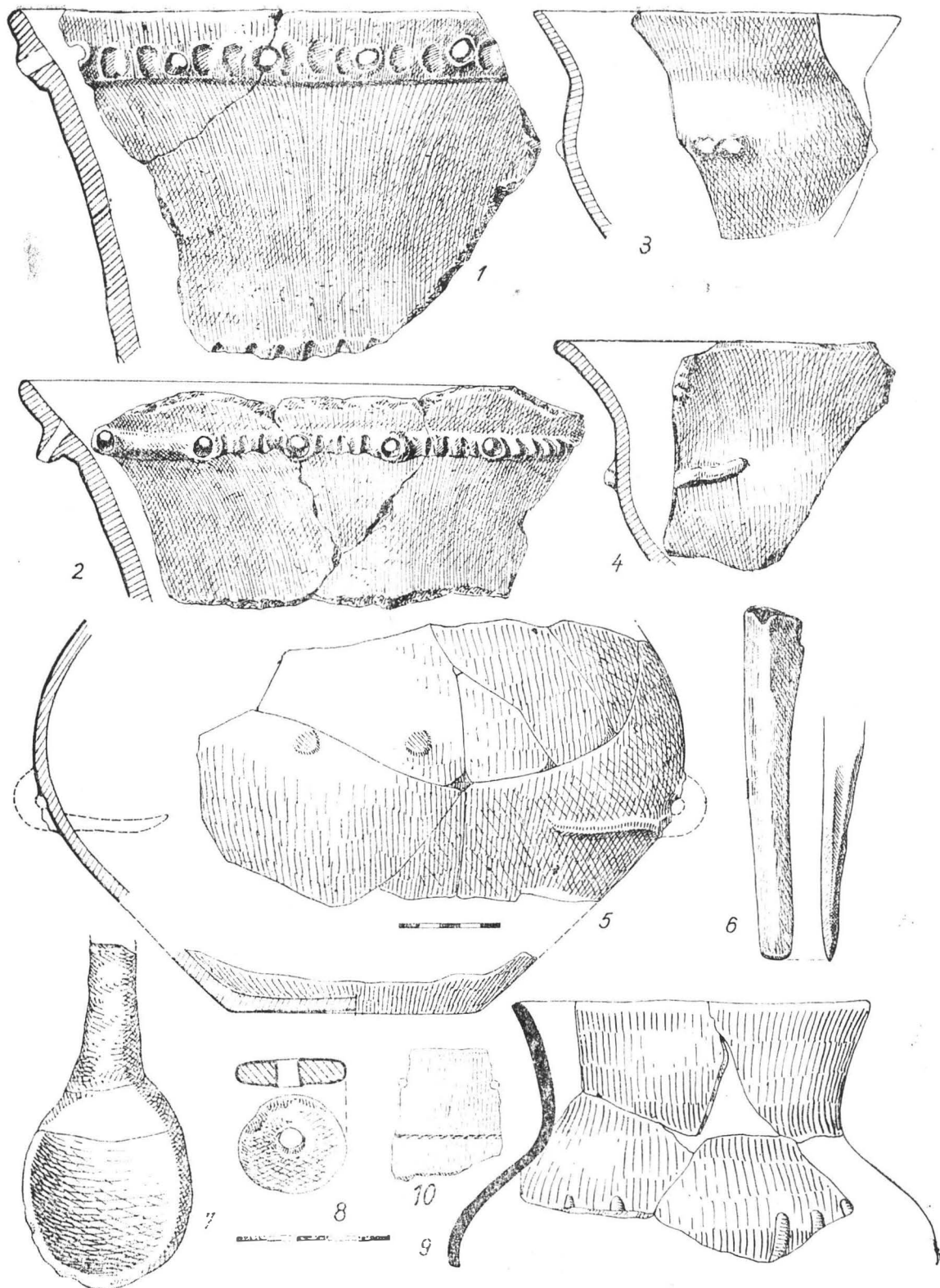

Fig. 6. 1, 2, 10 Birsești. Ceramică, etapa I; 3 Cetățuia. Fragment de castron; 4, 5, 9 Runcuri. Ceramică, etapa II; 6 Runcuri. Daltă din os; 7 Runcuri. Lingură din țin; 8 miniatură de roată de car.

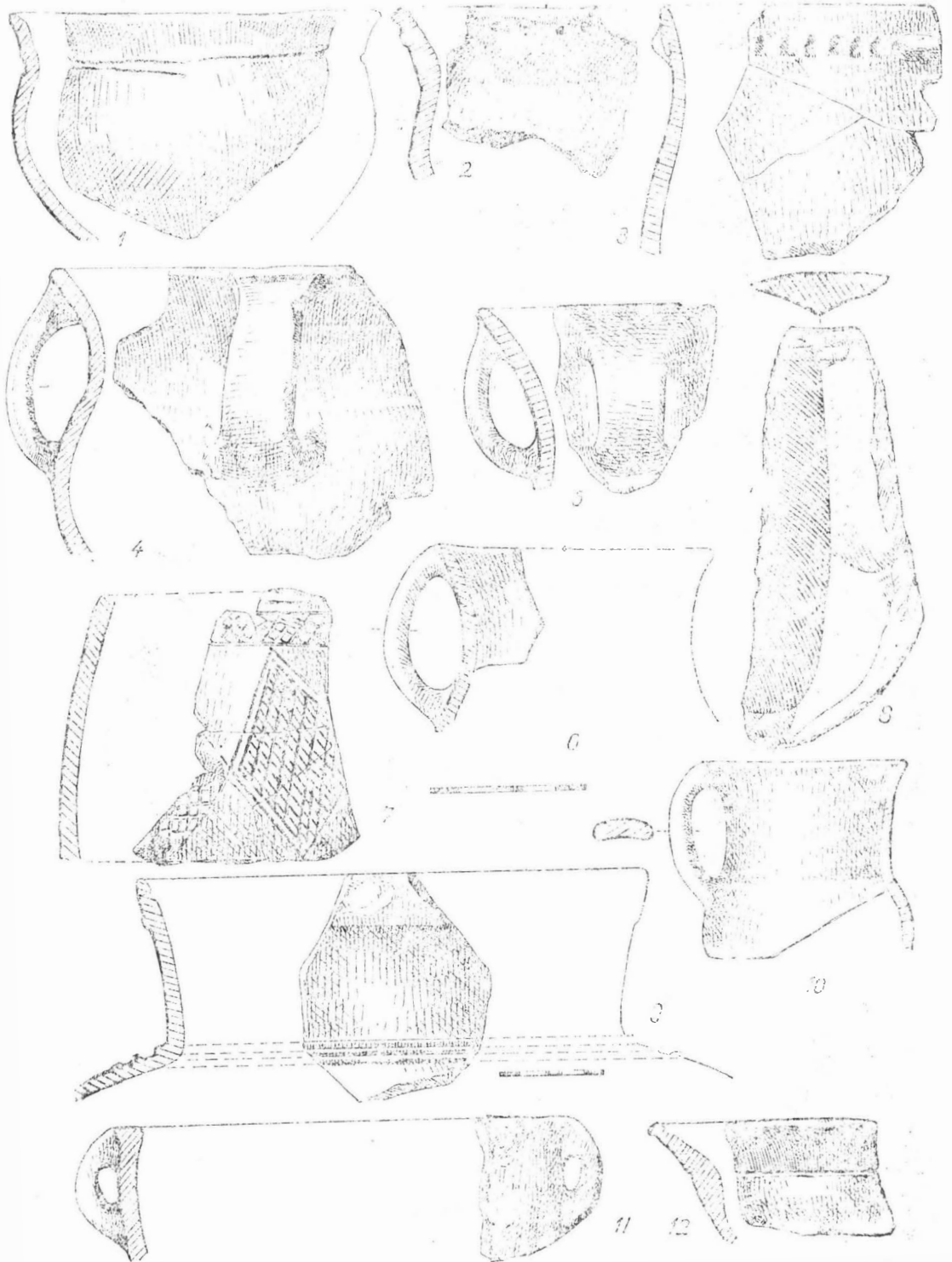

Fig. 7. Runcuri. 1-7, 9, 11-12 ceramică, etapa III; 8 Cetățuia-Rm. Vilcea, cuțit curb de piatră.

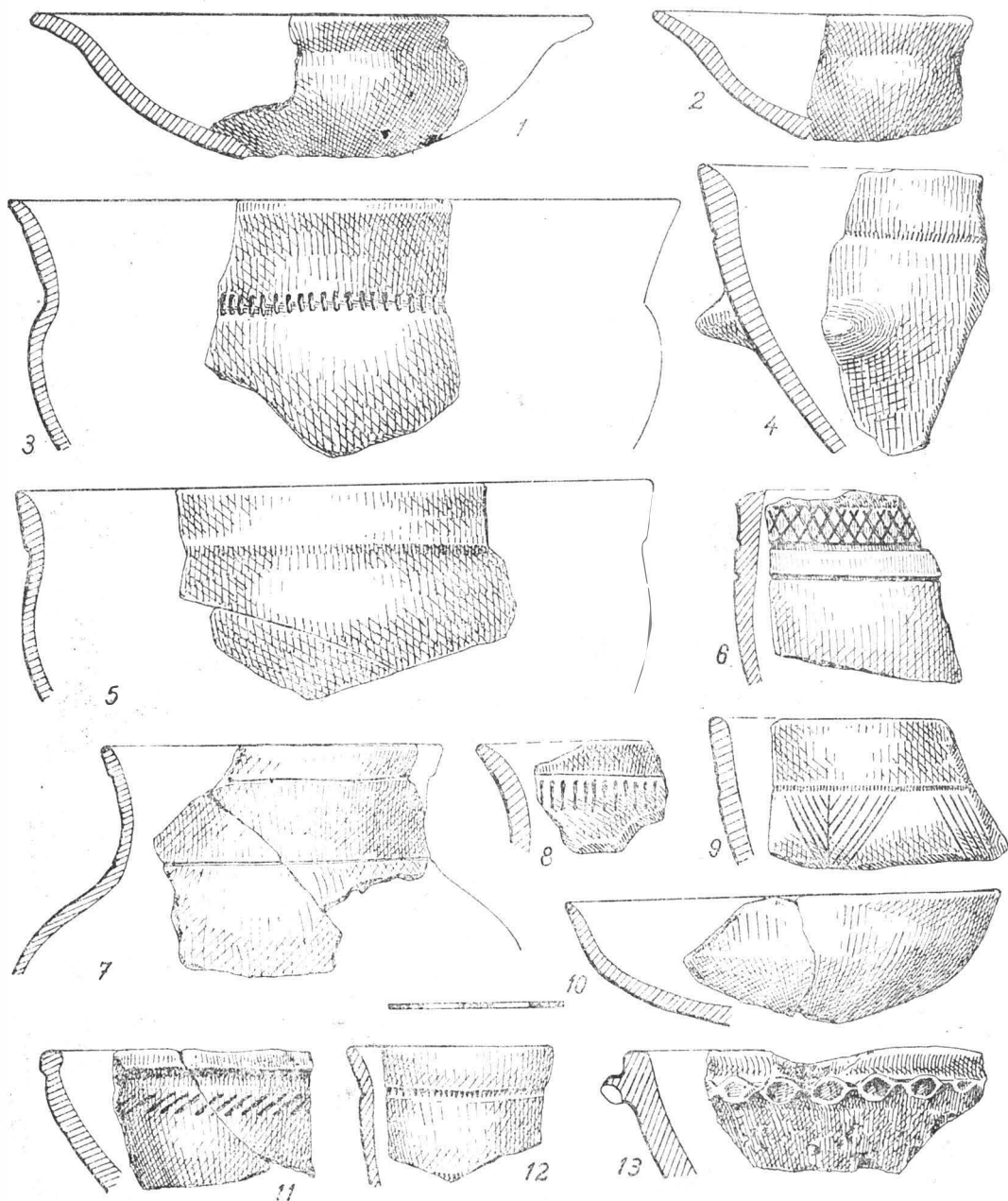

Fig. 8. 1—2 Runcuri. Ceramică, etapa III; 3—13 Birsești. Ceramică, etapa II.

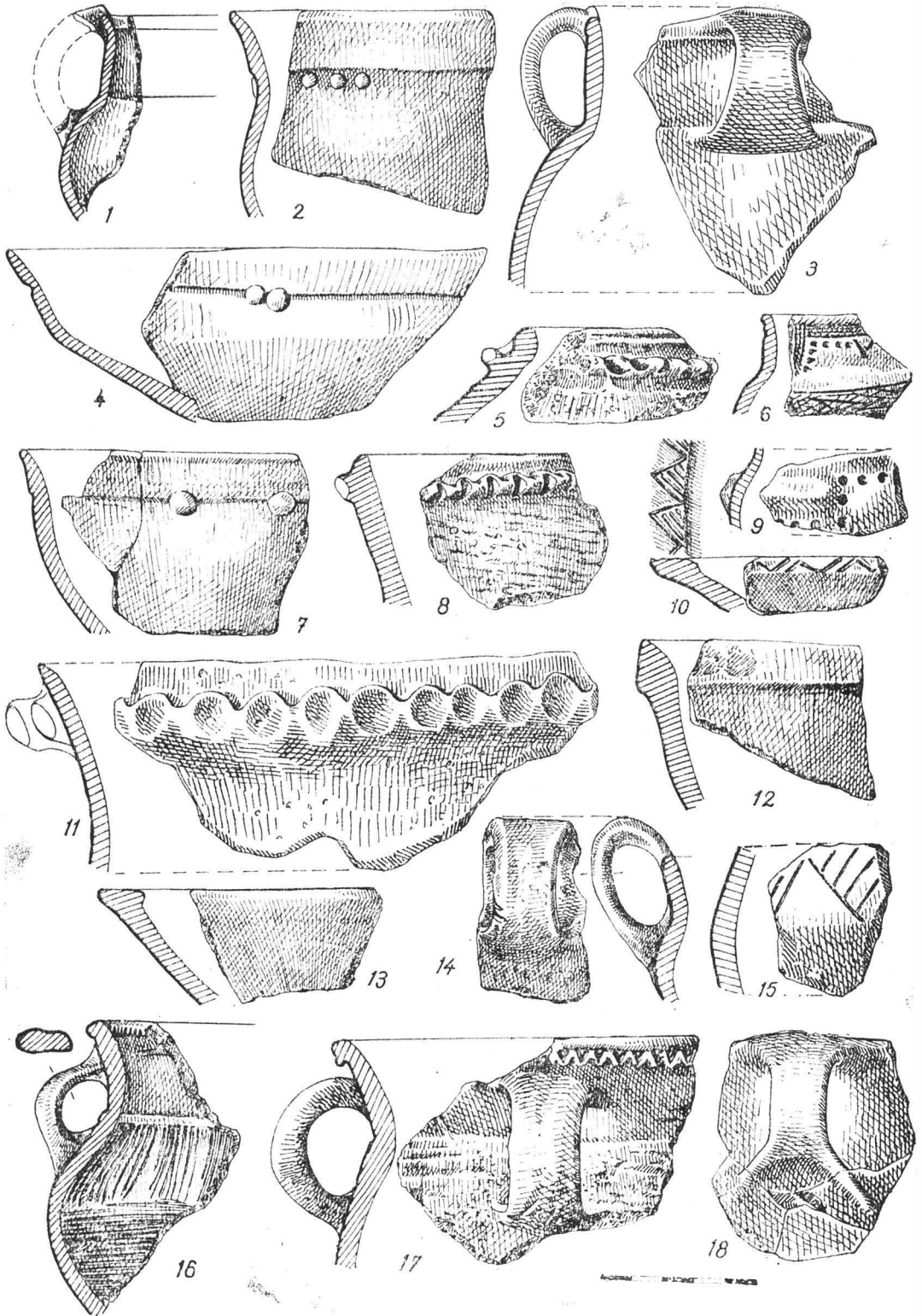

Fig. 9. 1 – 15, 18 Bîrşeşti. Ceramică etapa II; 16 Orleşti, fragment de ceaşcă; 17 Zdup-Oenele Mari. Ceaşcă.

12; 9/2, 4, 7, 12). Străchinile sînt numeroase, unele avînd buza îngroșată orizontal (fig. 9/12) sau teșită spre interior și decorată cu triunghiuri umplute cu incizii paralele și cu unghiuri (fig. 9/10). Pasta și profilul unei străchini (fig. 8/10) are asemănări cu exemplare din așezarea de la Runcuni. (fig. 8/2). Ornamentul și profilul acestor străchini sînt de tradiție Coțofeni³⁸ și Cernavoda II³⁹. Pe un fragment ceramic din corpul unui vas (fig. 8/6) apare o bandă hașurată în romburi. Fragmentele unor castroane sînt decorate pe linia de demarcare a pintecului (fig. 9/2, 4, 7), cu grupe de cîte două sau trei aplicații plastice, în forma „boabelor de linte”. Maniera ornamentală are bune analogii în faza tîrzie a culturii Coțofeni de la Oenele Mari, punctul Zdup⁴⁰, cum și în faza I, de formare, a culturii Verbicioara⁴¹. Se mai distinge ceașca cu corpul globular și toartă în bandă lată, ușor supraînălțată (fig. 9/1, 3, 14). Pe umărul unui castron întilnim motivul „brăduț” încadrat de adîncituri orizontale (fig. 8/9). Tehnica și motivele ornamentale le găsim în așezări Verbicioara din regiunea Porților de Fier⁴².

Una dintre formele caracteristice orizontului ceramicii striate și decorate pe marginea vaselor cu șiruri de găuri străpunse, iar pe partea inferioară cu ornamentele textile, îl constituie ceașca cu gît scurt, corpul accentuat bombat, toartă în bandă lată, legînd gîtul de corpul vasului (fig. 9/16, 17). Ornamentul îl constituie briul organic crestă adînc sau alveolat, așezat sub buză.

Credem că documentarea expusă mai înainte confirmă ipotezele formulate, cu mult timp în urmă, că, atît cultura Glina, care marchează perioada de formare a epocii bronzului, cît și cultura Verbicioara, care cuprinde perioada de maximă dezvoltare a bronzului clasic din sudul și sud-vestul României, se formează pe arii mult mai vaste decît se știa pînă nu demult. Încă din anul 1939, D. Berciu constata că o anumită specie ceramică a culturii Glina din Oltenia se apropie de o grupă ceramică a culturii Coțofeni, iar ornamentarea în relief este comună ambelor culturi⁴³. Pe aceleași criterii s-a emis ipoteza unei contemporaneități a fazei tîrzii a culturii Coțofeni cu primele manifestări de formare ale culturii Glina⁴⁴. Ultimele cercetări din nord-estul Olteniei, ca cele de la Bîrsești dovesec că și din punct de vedere stratigrafic cultura Glina suprapune o locuire tîrzie a culturii Coțofeni. Anterioritatea unor culturi sudice sau sud-vestice⁴⁵ nu poate coborî formarea primei etape a culturii Glina din nordul Olteniei mai departe de faza tîrzie a culturii Coțofeni. Tot ca rezultat al aceluiași cercetări se mai poate spune că fondul culturii Glina transmite elementele care participă la procesul de formare al culturii Verbicioara.

Sur les problèmes de la culture de Glina au nord-est de l'Olténie

RÉSUMÉ

Les recherches archéologiques entreprises par l'auteur au nord-est de l'Olténie ont apporté de nouvelles données concernant la formation de l'ancien âge du bronze, représenté par la culture de Glina, dont le centre génétique se trouve en Munténie, ainsi qu'à propos de la phase qui précède la formation de la culture de Verbicioara.

L'évolution de la culture de Glina peut être divisée en trois étapes : a) anciennes ; b) classique et c) de transition vers le commencement de l'âge du bronze moyen. Une sous-étape est formée par l'horizon de la céramique striée, à décor textile et, quelquefois, avec des perforations sous le bord.

Des matériaux archéologiques étudiés ont été découverts à Runcuni-Govora Sat et à Bîrsești, com. de Mihăiești et, pour l'aspect à céramique striée, à Zdup — Oenele Mari et à Silea-Orlești, dans le dép. de Vilcea.

³⁸ P. Roman, *op. cit.*, p. 19, pl. 12/3, 23.

³⁹ D. Berciu, Seb. Morintz, P. Roman, *op. cit.*, p. 385, pl. 8/11.

⁴⁰ Gh. Petre, Buridava, 4, 1982, fig. 8/9, 10.

⁴¹ D. Berciu, *op. cit.*, p. 140, pl. 2/3, 3/3, 17/4.

⁴² V. Boronean[], Drobeta, 1976, p. 20, pl. 3/5, 8, 15.

⁴³ D. Berciu, A.P.O., Craiova, 1939, p. 250.

⁴⁴ Gh. Petre, Buridava, 2, 1976, p. 21.

⁴⁵ P. Roman, Thraco-Dacica, 6, 1985, p. 116, nota 5.

Les influences du sud-ouest (culture de Vučedol) ont contribué aussi à la formation de la culture de Glina au nord de l'Olténie. Du point de vue stratigraphique, la culture de Glina superpose, dans cette région, le niveau Coțofeni (fig. 1/1).

La tombe à ciste de Runcuri (fig. 5/4), ayant des analogies avec les tombes de Năeni ainsi que avec celles du nord de la Valachie et de la Transylvanie du sud-est et au rituel proche de la variante Schneckenberg B, date de la deuxième étape de Runcuri.

La troisième étape fait la liaison directe avec la première phase de la culture de Verbicioara. Elle est représentée par la céramique de Runcuri III, ayant des éléments communs avec la céramique du IIe groupe de Birsești, où la culture de Glina est représentée par deux de ses étapes : classique et de transition vers le Bronze moyen.

Au nord de l'Olténie, l'horizon de la céramique striée et décorée de motifs textiles et quelquefois avec des perforations sous le bord est caractérisé aussi par les tasses au corp bombé et anse en ruban et décorées sous le bord d'un cordon en relief profondément entaillé ou alvéolaire (fig. 9/16, 17).

Ces sont les arguments de l'auteur pour démontrer que la culture de Glina s'est formé sur un fond culturel autochtone et que, ensuite, elle transmet ses éléments spécifiques à la culture de Verbicioara, dans une zone plus vaste que celle envisagée jusqu'à présent.

EXPLICATION DES FIGURE

Fig. 1. Coupe stratigraphique 1 Birsești; 2 Runcuri.

Fig. 2. Birsești. 1—4 céramique Coțofeni V.

Fig. 3. Runcuri. 1—8 céramique de la première étape; 9 Ocița. Fragment céramique.

Fig. 4. Runcuri. 1—11 Céramique de la Ière étape.

Fig. 5. Runcuri. 1—3, 5, 6 céramique de la IIe étape; 4 tombeau à ciste.

Fig. 6. Birsești 1, 2, 10 céramique de la Ière étape; 3 Cetățuia. Fragment de terrine; 4, 5, 9 céramique de la IIe étape; 6 ciseau en os; 7 cuillère en terre cuite; 8 roue miniature d'un char (terre cuite).

Fig. 7. Runcuri. 1—7, 9, 11—13 céramique de la IIIe étape; 8 couteau courbe en pierre, de Cetățuia-Rm. Vilcea.

Fig. 8. Runcuri, 1, 2 céramique de la IIIe étape; Birsești. 3.13 céramique de la IIe étape.

Fig. 9. 1—15. 18 Céramique de la IIe étape de Runcuri; 16 Orlești, fragment de tasse; 17 tasse de Zdup-Ocnele Mari.